

Dansk resumé

Baggrund: Overvægt og fedme er blevet et samfundsmæssigt problem på global skala. Dette gør at belastningen på sundhedsvæsenet er stigende, hvilket yderligere indebærer øgede udgifter. WHO har nu bedt alle medlemsstater om at gøre en indsats for at stoppe udviklingen inden 2025.

Overvægt og fedme kan føre til en række negative konsekvenser for børn og unge. Fedme hos børn øger risikoen for mistrivsel, senere alvorlige livstilssygdomme og tidligere død. Endvidere har overvægt i barndommen øge risikoen for også at være overvægtig som ung voksen.

Der er kun lavet få veldesignede randomiserede kontrollerede forsøg med formålet om at behandle overvægt og fedme i barn- og ungdommen. De mest lovende forsøg hidtil inkluderer en kombination af kost, fysisk aktivitet, forældreinvolvering og adfærdsmæssige komponenter, og derigennem anvender såkaldte multikomponent tilgange. Intensive væggtabs-camps, som potentielt kan indeholde mange af de nævnte komponenter, har hidtil vist meget lovende resultater. Desværre har de fleste tidligere gennemførte evalueringer på området primært anvendt ikke-randomiserede forsøgsdesigns med korte opfølgninger.

Formål: Odense Kommune har tilbudt overvægtige børn at deltage i en væggtabs-camp siden 2005. Dette blev kopieret og relanceret som en heldags-camp i 2011; the Odense Overweight Intervention Study (OOIS). Formålet med denne afhandling er at rapportere effekten af (heldags)væggtabs-campen med en efterfølgende familiebasert indsats, sammenlignet med en minimum-intensiv 6-ugers standardindsats. Igennem præsentation af fire artikler er afhandlingens specifikke målsætninger at:

1. Beskrive projektets design, indsatskomponenter, dataindsamlingsmetoder og forsøgsudfald.
2. Bestemme effekterne på udviklingen af væggtab, kropskomposition og metaboliske risikofaktorer i OOIS.
3. Bestemme effekterne på udviklingen af bevægelses-egenskaber i OOIS.
4. Bestemme kosteffektiviteten i OOIS.

Materialer og metoder: Afhandlingen er baseret på eksperimentelt data fra de to sammenlignede indsatsgrupper. Væggtabs-camp indsatsen (DCIA) bestod af seks ugers intensiv heldags-camp med 3 daglige timers motiverende fysisk aktivitet, sund kost og et adfærdsrettet undervisningsforløb. Efterfølgende startede et 46 ugers forløb med fokus på sundhed i familien. DCIA blev

sammenlignet med en standardindsats af seks ugers varighed bestående af én ugentlig session med fysisk aktivitet (SIA). Børnene (ca. 12 år) blev tilbudt at deltage i OOIS såfremt de blev målt til at være overvægtige til en obligatorisk sundhedsmåling i skolen. Et-hundrede og femten børn blev allokeret til DCIA (N=59) eller SIA (N=56). De deltagende børn deltog i tre omfattende målerunder; baseline, seks ugers opfølgning og 52 ugers opfølgning. Endvidere svarede forældre på spørgeskemaer om etnicitet, sundhedstilstand, indkomst og uddannelsesniveau. De mest relevante forsøgsudfald i afhandlingen var BMI, BMI z-score, sammenfaldende hjertekar-sygdomsrisikofaktorer, kropskomposition, overvægt status, bevægelses-egenskaber (fysisk fitness og motorik), omkostninger og kosteffektiviteten.

Resultater: Samlet set var frafaldet 25% over et år. BMI og BMI z-score blev forbedret både efter seks og 52 uger til fordel for børnene i DCIA. Forbedring af sammenfaldende hjertekar-sygdomsrisikofaktorer hos DCIA børnene var til stede efter seks uger, men kun grænsende til signifikant efter 52 uger. Et lignende mønster kunne observeres for kropskompositionen. Der var ingen forskelle i udviklingen af motorik mellem grupperne. Til gengæld viste børnene i DCIA en forbedring i fysisk fitness henover hele perioden. Kosteffektivitets-analysen viste, at væggtabs-campen kostede 24.928 kr mere end SIA pr. reduceret BMI.

Diskussion og konklusion: Forsøgsdesignet, interventionskomponenter og målinger foretaget i OOIS blev beskrevet i forsøgsprotokollen og igennem dele af afhandlingen. Endvidere blev forsøgsudfaldene angivet inden dataindsamlingen begyndte hvorved publikations- og afrapporteringsfejl blev reduceret. Væggtabs-campen viste sig at være standardindsatsen overlegen med henhold til væggtab ved begge opfølgende målinger. Det samme blev imidlertid kun observeret ved seks ugers opfølgningen for sammenfaldende hjertekar-sygdomsrisikofaktorer og kropskomposition. Disse effekter blev tilsyneladende reduceret over tid. Børn som deltog i væggtabs-campen forbedrede deres fysiske fitness over begge opfølgende målinger, men ikke deres motorik sammenlignet med børnene fra standardindsatsen. Endelig viste væggtabs-campen sig at være kost-ineffektiv sammenlignet med standardindsatsen. Generelt viser væggtabs-campen et stort potentiale for at afhjælpe børn med deres overvægt og fedme. Vi foreslår dog, at ændringer som kunne forbedre langtidseffekter og omkostninger i konceptet overvejes.